

Март, 2004

Што ќе се случи ако ендометриозата не се лекува?

Средно сериозната ендометриоза не секогаш бара лекување. Обично се препорачува лекување повеќе заради отстранување на симптомите отколку за лекување на болеста.

Ако не се лекува, некои случаи на ендометриоза ќе се подобрат самите, но повеќето ќе останат како што се. Некои случаи пак ќе станат посериозни ако не се лекуваат.

За повеќето жени со ендометриоза симптомите ќе се изгубат штом минат низ менопаузата. Решението дали ендометриозата да се лекува или не често пати е рамнотежа помеѓу ризикот од оперативна постапка наспроти последиците од ендометриозата врз вашиот секојдневен живот.

Како се лечи?

Ендометриозата може да се лекува медицински (со лекови) или со операција. Понекогаш се користат и лекови и операција. За некои жени се корисни и алтернативните терапии. Лековите може да бидат од оние за болка (како парацетамол и лекови за воспаление кои не содржат стероиди) па се до хормонална постапка која ја одложува менструацијата и овулацијата).

Оперативна постапка може да се користи за отстранување или изгорување на ендометриозата. Најчестиот вид оперативна постапка е лапароскопијата.

Ако јајниците имаат цисти на ендометриоза најдобар начин за лекување е операцијата зашто тие најверојатно нема самите да се повлечат, а не можат да се лекуваат со лекови.

Постапка при неплодност

Се покажало дека операцијата ја подобрува плодноста кај жените со средно сериозен степен на ендометриоза. Лекувањето на посериозниот степен на ендометриоза, особено ако има цисти на јајниците, исто така ја подобрува плодноста, иако ова не е целосно докажано.

Не се докажало и дека лековите ја подобруваат плодноста.

Останатите видови неплодност треба да се испитаат и лекуваат.

Лекување кога има болка

Кога болката е најголемиот проблем, целта на лекувањето е да ги намали симптомите и болката. Најчестите постапки на лекување се:

- Лекови за болка (парацетамол и тн.)
- Хормонална терапија (пилули и тн.)
- Операција.

Лекови за болка

Кај многу жени симптомите ќе се ублажат со едноставно земање на средства за болка од аптека како што е парацетамол (Panadol®) и лекови за воспалување што не содржат стероиди (Ponstan®, Nurofen®, Naprogesic® и тн.).

Хормонална терапија

Терапијата со хормони се користи за одложување на нормалниот менструален циклус со што се запира или успорува растењето на ендометриозата. Наједноставниот начин за постигнување на ова е користење на “пилула”. Достапни се и други видови на хормонална терапија кои се покажале ефикасни во намалувањето на болката од ендометриозата.

Кај некои жени ќе се јават нус појави при хормоналната терапија.

Операција

Операцијата може да се користи на почетокот за да се постави дијагноза. На некои жени им се препорачува операција ако не сакаат да земаат лекови или пак лековите не им помогнале.

Целта на **лапароскопијата** (операција преку отвор) е да се постави дијагноза и да се отстрани ендометриозата на видливите места. Тоа се прави со ласер или дијатермија, со што се уништува ендометриозата со горење. Исто така остатоците од ендометриозата може да се отсечат.

(погледнете и во памфлетот *Лекување на ендометриозата со лапароскопија*)

Кај помала група на жени со сериозни симптоми при кои лековите или операцијата не помогнале може да се препорача покомплексна операција како што е хистеректомија и отстранување на јајниците.

Некогаш ендометриозата го зафаќа ѕидот од стомакот. Кога тоа предизвикува сериозни проблеми се препорачува да се отстрани делот од стомакот. Тоа се изведува од страна на хирург за стомак, но не е толку често.

Постапки на лекување

Работи кои треба да се земат в предвид

Не превземање ништо (никакво лекување):

Предности

- Нема нус појави од земање лекови
- Нема ризик од операција
- Симптомите може самите да исчезнат.

Недостатоци

- Повеќето од симптомите остануваат
- Некои симптоми може да се влошат.

Лекови за болка (парацетамол, Nurofen®):*Предности*

- Лесно се набавуваат
- Обично нема нус појави

Недостатоци

- Често пати не се ефикасни
- Може да се добие чир на желудникот од Nurofen® и тн.

Лекови од типот на Progesterone:*Предности*

- Болката се намалува
- Нередовни или никакви менструации
- Најчесто го запира растењето на ендометриозата
- Некои се контрацептивни.

Недостатоци

- Нус појави – здебелување, нерасположеност, мозолчиња, растење на влакна, чувствителност на дојките
- Симптомите може повторно да се појават кога ќе се запре терапијата
- Болката може да не престане
- Не ја подобрува плодноста
- Не би требало да се остане бремена додека се земаат лековите
- Сите лекови не се контрацептивни.

Лекови при менопауза:*Предности*

- Нема менструација
- Болката е намалена
- Го намалува растењето на ендометриозата во повеќето случаи.

Недостатоци

- Нус појави – топли бранови, потење
- Ослабување на коските ако се користи повеќе од шест месеци
- Симптомите може да се вратат кога ќе претстане терапијата
- Не би требало да се остане бремена додека се земаат лековите
- Не се контрацептивни
- Болката може да не се изгуби.

Комбинирана контрацептивна пилула:*Предности*

- Контрацептивна
- Намалени болки
- Може да се зема за намалување или запирање на менструацијата.

Недостатоци

- Нус појави – лошење, здебелување
- Не би требало да се остане бремена додека се земаат лековите
- Мал ризик од згрушување на крвта во нозете или белите дробови.

Mirena IUD:

Ова е сеуште експериментална терапија за ендометриоза, меѓутоа може да се земе в предвид во случаи кога е потребна контрацепција и симптомите дозволуваат.

Лапароскопија:*Предности*

- Точна дијагноза
- Долгорочно излекување за 70% од жените
- Нема потреба од долгорочно користење лекови.

Недостатоци

- Не може да се користи за лекување на сите видови ендометриоза
- Постои ризик при операцијата
- Болката може да не се изгуби
- Повторно се јавува кај 30% од жените.

Хистеректомија и отстранување на ендометриоза:*Предности*

- Се постигнува долгорочно оздравување кај повеќе од 90% од жените
- Нема потреба од лекови
- Нема повеќе менструации.

Недостатоци

- Поголем ризик отколку при лапароскопијата
- Доведува до губење на плодноста
- Некои жени жалат за губење на матката
- Може да бара HRT ако се отстранат јајниците
- Болката може да не се изгуби.

Алтернативни и дополнителни терапии

Достапни се различни начини на лекување кои или ќе го дополнат медицинското лекување или пак се замена за медицинското лекување. Најпопуларен начин е кинеската народна медицина и лекувањето со тревки. Кај некои жени симптомите се подобруваат, меѓутоа сеуште не постои научен доказ дека кинеската народна медицина допринесува кон намалување на симптомите или подобрување на плодноста.

Ако ги користите дополнителните начини на лекување би требало да разговарате со вашиот лекар како истите да се користат зашто може да се коси со другите препорачани лекови. Pharmaceutical Benefits Scheme (PBS) не ги покрива трошоците на алтернативните или дополнителните терапии.

Кога лекувањето не ги подобрува симптомите

Најдобриот начин за лекување на ендометриозата е хистеректомијата – што значи отстранување на матката (womb) и јајниците при што ендометриозата се отстранува целосно. Ова е поголема операција и значи губење на плодноста. За жал, некои жени и понатаму ќе ги имаат симптомите иако се зане дека ендометриозата комплетно е отстранета.

Исто така е можно, кога лековите или операцијата не ги подобруваат симптомите, симптомите да не се последица на ендометриоза. Во тој случај треба да се извршат дополнителни испитувања за да се откријат можните причинители на симптомите. Некои жени никогаш нема да ја откријат причината за болките и ќе бидат лекувани само за да се намалат симптомите и да им се олесни животот.

Ако не е ендометриоза, тогаш што е?

Болки во карлицата може да бидат резултат на многубројни гинеколошки причини вклучувајќи:

- Adenomyosis (состојба при која кожата на матката зарастува во мускулите на аналниот отвор)
- Инфекција на карлицата како што е Chlamydia
- Лузни на ткивото (adhesions) како последица на претходни операции
- Инфекција или старо воспаление на карлицата
- Цисти на јајниците.

Болките во карлицата може да бидат предизвикани и од други не-гинеколошки состојби како:

- Ирритирачки синдром на стомакот
- Воспаление на стомакот (на пр. кронова болест)
- Проблем со мочниот меур во вид на воспаление или инфекција.

Жена со болки во карличниот дел може да нема видлива физичка причина зашто може да биде предизвикано од влошени психолошки фактори како што е последица од поранешни сексуални злоупотреби или физичко малтретирање.

И најпосле, може да се јави и кај жени кои имаат нормални репродуктивни и хормонални функции. Лекарите може да не знаат што ги предизвикува болките.

Повеќе информации

Центар за здравје на жената (RWH)

(03) 8345 3045

1800 442 007 (бесплатен повик) Ел. пошта: whic@thewomens.org.au

<http://www.thewomens.org.au>

Асоцијација за ендометриоза на Викторија

567 Waterdale Road

Heidelberg West

Victoria 3081

Australia

(03) 9457 2933

<http://www.endometriosis.org.au/>

Гинеколошко одделение при The Royal Women's Hospital

Клиниката се наоѓа на приземјето од The Royal Women's Hospital

Телефон 8345 2000

Други извори на информации за здравјето на жената кои може да ви користат

RWH располага со разновидни материјали на различни јазици на интернет. Ако сакате повеќе информации појдете на нашата интернет страна за промоција на здравјето. Адресата е <http://www.thewomens.org.au>

Можете да ја прашате и сестрата во The Royal Women's Hospital да ви даде отпечатен примерок од:

- *Ендометриоза – информации за жените*
- *Лекување на ендометриозата со лапароскопија*
- *Основи за контрацепцијата - IUD*